

LBRIS

We know
books

Ionuț CONSTANTIN

***Qadosh* în Levitic**
o abordare exegetico-hermeneutică



Editat de **Pro Universitaria SRL**, editură cu prestigiu recunoscut.
 Editura **Pro Universitaria** este acreditată CNCS în domeniul Științelor
 Umaniste și CNATDCU (lista A2-Panel 4) în domeniul Științelor Sociale.

Copyright © 2022, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Pro Universitaria.

Nicio parte din acest volum (fragment sau componentă grafică) nu poate fi
 copiată fără acordul scris al **Editurii Pro Universitaria.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CONSTANTIN, IONUȚ

Qadosh în Levitic : o abordare exegetico-hermeneutică /
 Ionuț Constantin. - București : Pro Universitaria ; Arad : Editura
 Universității "Aurel Vlaicu", 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-26-1643-4

ISBN 978-973-752-899-5

2

Redactor: Elena Onea
Tehnoredactor: Liviu Crăciun
Coperta: Vlad Pătruța



Redacție:

tel.: 0732.320.664

e-mail: editura@prouniversitaria.ro



Editura Pro Universitaria



Librăria UJmag:

tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21

e-mail: comenzi@ujmag.ro

ujmag.ro



UJmag.ro

Cuprins

Introducere	9
Importanța studiului.....	9
Formularea problemei.....	10
Metodologie	10

Capitolul 1

Qadosh – aspecte generale.....	13
1.1. Sacrul și Vechiul Testament.....	14
1.2. Un Locaș Sfânt.....	25
1.2.1. Cortul.....	25
1.2.2. Sanctuarul	29
1.3. Sursa sfințeniei	35
1.3.1. Considerații preliminare.....	35
1.3.2. Numele.....	37

Capitolul 2

Tora	53
2.1. Qds in Tora (scurtă privire de ansamblu).....	59
2.2. Levitic.....	62
2.2.1. Structură	69
2.3. Levitic – sfânt, nesfânt, curat, necurat.....	74
2.4. Reguli și ritualuri	75
2.5. Jertfele și impuritatea	76
2.6. Fiți sfinți căci Eu sunt sfânt	88
2.7. Sfințirea.....	91
2.8. Sacerdoțiul și sfințirea.....	93
2.9. Tipuri de impurități	97
2.10. Nadab și Abihu.....	100

Capitolul 3

Textele ce conțin rădăcina ω grupate pe categorii	107
Loc sfânt	108
3.1. Lucruri sfinte	114
3.2. A sfinți/a consacra	121
3.3. Persoane sfinte.....	124

3.4. Timp sfânt.....	130
3.5. A închina ceva, a consacra, consacrat.....	131
3.6. Valori morfologice diverse.....	138

Capitolul 4

Capitolul 19 al cărții Leviticului și importanța lui..... 143

4.1. Importanța capitolului 19 din Levitic.....	143
4.1.1. Context.....	143
4.1.2. Importanța capitolului.....	148
4.2. Capitolului 19 al cărții Leviticului- abordare generală	152
4.3. Capitolul 19: 1-18: analiza textului – exegeză și hermeneutică	159

Concluzii..... 197

Bibliografie..... 201

Listă de abrevieri

Gen - Geneza
 Ex - Exod
 Lev - Levitic
 Num - Numeri
 Deut - Deuteronom
 Jud - Judecători
 1 Sam. - Cartea Întâi a lui Samuel
 1 Rg - Cartea Întâi a Împăraților
 2 Cron - Cartea a Doua a Cronicilor
 Neh - Neemia
 Ps - Psalmi
 Prov - Cartea Proverbele lui Solomon
 Is - Isaia
 Ier - Ieremia
 Mal - Malahia
 Evr - Evrei
 Ez - Ezechiel
 Mc - Evanghelia după Marcu
 Lc - Evanghelia după Luca
 In - Evanghelia după Ioan
 Apoc - Cartea Apocalipsei

În continuarea tezei doctorale este prezentat în detaliu dialogul dintre sfânt-nesfânt, curat și necurat observând modul în care cele două categorii sunt complementare și zonele în care se diferențiază. Ce înseamnă „a fi sfânt” și ce rol are „curăția” în acest context? Ce relație există între sfințenie și necurăție și cum poate cea din urmă să aducă dizgrația lui YHVH?

Poporul lui Israel este chemat să intre într-o relație de sfințenie cu Domnul. Sacerdoții va juca un rol foarte important în realizarea și păstrarea acestei legături. Ei vor fi aceia care urmau să judece între tipurile de impurități și să ofere îndrumări, învățând poporul cu privire la soluțiile pe care Însuși YHVH le dăduse pentru a reuși să restabilească de fiecare dată legătura cu El.

Cazul lui Nabad și Abihu a fost abordat din dorința de a încerca urmărirea motivelor destinului lor tragic și felul în care Legea lui Dumnezeu, care îndrepta atenția spre sfințenie, a fost încălcată, cei doi suportând consecințele neascultării lor. Apropierea dintre necurat și sfânt va atrage nimicirea primei categorii și vom observa care este motivul desfășurării evenimentelor în această manieră.

Cel de-al treilea capitol va avea o structură diferită. În acest loc vor fi selectate textele din cartea Levitic în care se regăsește rădăcina שָׁמֵר așezându-le pe diferite categorii pentru a se observa mai bine arealul pe care îl cuprinde în această parte a Torei. Pentru o înțelegere mai bună se vor alege, pe lângă textul Biliei Ebraice, încă două traduceri ale Sfintei Scripturi, se va evidenția, din punct de vedere morfologic, felul în care apare termenul, iar la final va fi redată o traducere proprie a textului, încercând să rămân cât mai aproape de sensul original al termenilor.

Ultima parte, înaintea concluziilor, se va axa pe analiza capitolului 19 al cărții Leviticului. Inițial, va fi prezentată importanța acestui capitol și motivarea alegerii acestuia, apoi, printr-o analiză a textului vom observa structura sa exactă, scopul pe care îl are, deoarece se poate vedea o formă asemănătoare cu cea din capitolul 20 al cărții Exod - felul în care este privită sfințenia în acest pasaj și ce mesaj ne transmite acest text.

La final voi prezenta concluziile la care am ajuns în urma studiului intitulat „Qadosh în Levitic - analiza termenului și a conceptului”.

CAPITOLUL 1

QADOSH – ASPECTE GENERALE

Comunicarea adevărului și cunoașterea lui Dumnezeu au fost realizate prin intermediul revelației divine. Fără inițiativa lui YHWH de a se revela omului, acesta nu L-ar fi putut cunoaște.

Descoperirea Sa a fost realizată grație celor două tipuri de revelație: generală și specială. Primul tip reprezintă modalitatea lui Dumnezeu de a se descoperi oamenilor, atât prin ceea ce a creat în natură, cât și prin evenimentele care apar în cursul istoriei. O altă modalitate de descoperire aparținând acestui tip de revelație este glasul conștiinței. Descoperirea Sa prin intermediul revelației generale nu a fost suficientă, aceasta nefiind perfectă, deplină. Ca urmare a acestui fapt, a fost nevoie de revelația specială care este caracterizată de descoperirea lui Dumnezeu față de un popor, ca întreg sau de anumite persoane. Apogeul revelației speciale se va regăsi în Noul Testament prin persoana Domnului Isus Cristos¹.

Deoarece omul a pierdut legătura nemijlocită pe care o avea cu Dumnezeu înainte de căderea în păcat, era necesară găsirea unei modalități prin care să Îl poată descoperi pe YHVH la o scară mai înaltă decât cea oferită de revelația generală. Acest tip de cunoaștere trebuia să fie superioară revelației generale deoarece aceasta, din cauza pacatului, urma să fie din ce în ce mai limitată, fiind una incompletă. Scopul principal al revelației speciale a fost unul relațional².

¹ V. Talpoș, *Studiu Introductiv În Istoria, Legea Și Poezia Vechiului Testament*, București, 1999, 25.

² M. Erickson, *Teologie Creștină*, Oradea 2004, 157.

Se consideră că revelația generală ar fi inferioară din punct de vedere al clarității, deoarece prin intermediul acesteia s-ar fi înțeles prea puțin despre YHVH și despre planul pe care îl avea cu privire la umanitate, iar această insuficiență a creat necesitatea existenței revelației speciale³.

Aceasta din urmă este una personală, caracterizată prin modul în care Dumnezeu se manifestă în cadrul ei. Un exemplu în această direcție poate fi reprezentat de momentul revelării Numelui Lui Dumnezeu. În paginile Torei se vor regăsi și legăminte încheiate cu persoane individuale⁴.

Sfințenia, conform lui Georges Bernasos, poate fi considerată o aventură la care ia parte în mod conștient persoana care Îl întâlnește pe Dumnezeu „în adâncul său pentru ca apoi să se lase pătruns de iubirea divină” pentru a-i ajuta pe oameni să se asemene din ce în ce mai mult cu YHVH⁵. Privind sfințenia din această perspectivă, înțelegem că procesul sfințirii are loc doar în cadrul comuniunii, când omul acceptă sfințirea ca pe un dar din partea Sa, putând astfel sta în prezența Lui.

Sacrul și Vechiul Testament

Sacrul este diferit de tot ceea ce îl înconjoară în lumea naturală, manifestându-se diferit de aceasta⁶.

Când este abordată tematica „sacrului” trebuie avută în vedere atât caracteristica transcendenței, cât și a imanenței lui. El este un aspect al existenței în lumea în care trăim. Manifestarea sacrului se realizează prin hierofanii și simboluri⁷, hierofania fiind definită ca o „entitate culturală (zeu, obiect, rit etc.) considerată o manifestare a sacrului”⁸.

Rolul profanului este revelarea sacrului, profanul neputând exista prin sine însuși⁹.

³ B. Warfield, „The Biblical Idea of Revelation”, în B. Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible*, Montana 2013, 133.

⁴ Erickson, *Teologie Creștină*, 158.

⁵ I. Chinez, *Omul Între Păcat Și Har În Scrierile Lui Geoîmpes Bernasos*, Iași 2012, 263.

⁶ M. Eliade, *Sacrul Și Profanul*, 3 ed., București 2007, 53.

⁷ M. Itu, *Filosofia Și Istoria Religiiilor*, București 2004, 42.

⁸ V.V.A.A., *Noul Dicționar Universal Al Limbii Române*, București 2006, 556.

⁹ Itu, *Filosofia Și Istoria Religiiilor*, 42.

Sfințenia lui Dumnezeu este infinită, ea fiind opusă față de tot ceea ce este profan. Cu toate acestea, intră în lumea profană, o cuprinde și o poate sfinți¹⁰.

Două stări distincte alcătuiesc ceea ce este denumit drept „sacru”.

Primul termen de specialitate folosit pentru exprimarea acestuia este „tremendum”. Înțelesul originar al acestui cuvânt este echivalent cu „frica”. Este considerat un fenomen sentimental special asemănător cu frica, dar având în realitate alte valențe¹¹.

Popoarele arhaice păstrau credința într-o Ființă supremă despre care, de cele mai multe ori nu aveau foarte multe cunoștințe. Această Ființă își are lumea Ei proprie aflându-se dincolo de lumea noastră, într-un spațiu în care muritorii nu au acces. Este invocată în rugăciuni și i se recunoaște stăpânirea peste tot ceea ce există¹².

Al doilea termen este „fascinans”. Închinarea mai era caracterizată de un extaz sfânt, o trăire pe care popoarele o experimentau într-un mod aparte. Ele erau fascinate de măreția Persoanei sfinte căreia Îi aduceau închinare, aceasta din urmă deosebindu-se de la un popor la altul, această închinare fiind, în esență, caracterizată de cele două stări: *tremendum și fascinans*¹³.

Sfințenia, în Vechiul Testament, conține elemente comune cu cele două stări ale sacrului, însă modul de exprimare este diferit, utilizându-se alte cuvinte, deoarece și contextul este unul „altfel”.

În fiecare carte biblică se vor regăsi pasaje în care rădăcina *qds* -termen ce desemnează „sacrul” din perspectivă biblică- să apară, însă baza acestuia se află în paginile Torei.

Primele cinci cărți ale Scriurii îi sunt atribuite în mod tradițional lui Moise. Această grupare poartă numele de *Tora*, conform Bibliei Ebraice, respectiv *Pentateuh*, conform Septuaginei. Numele fiecărei cărți din cele cinci ale Torei este dat după primul cuvânt al acestora. De exemplu, prima carte este numită *Bereshit*. Dar ca urmare a faptului că denumirile conform Septuaginei sunt mult mai cunoscute, în această teză a fost aleasă folosirea acestor titluri.

¹⁰ W. Pannenbeïmp, *Systematic Theology*, vol. 3, Grand Rapids, Michigan 1991, 400.

¹¹ R. Otto, *Sacrul*, trans. Ioan Milea, Cluj-Napoca 1996, 20.

¹² E. Ferent, *Dumnezeul Cel Viu, Unic În Ființă Și Întreit În Persoane*, Iași 1997), 106.

¹³ Otto, *Sacrul*, 21.

Omul este sfințit prin intermediul sfințeniei lui Dumnezeu, fiind pus deoparte de tot ceea ce este reprezentat de profan, purificându-l și făcându-l apt să ia parte la dreptatea Lui. Descoperindu-ni-L pe Dumnezeu, Sfânta Scriptură ne revelează atât „sfinținia sfințitoare a lui Dumnezeu”, dar și gradul de întinare al fapturilor care ajung să fie purificate. Prin urmare „aceasta e dialectica transcendenței divine a Aceluia care este departe și în același timp apropiat omului”¹⁴.

Rădăcina termenului שִׁדְדָה sub diferite aspecte, apare atât cu forme adjectivale, cât și verbale și doar de câteva ori cu valoare substantivală. În limba ebraică, rădăcina verbului este שִׁדְדָה având sensul fundamental de „sfânt, sacru, a fi sfânt”. Deoarece limba ebraică este o limbă consonantică, iar vocalele au apărut mult mai târziu, fiind adăugate de către masoreți pentru a ușura citirea textului, vom avea o pronunție diferită a cuvântului în funcție de contextul în care este utilizat.

Pornind de la această rădăcină, vom regăsi derivate precum „sfințenie”, „a sfinți”, „a închina”, „a curăți”. În majoritatea situațiilor în care termenul apare, se referă la acte de închinare aduse lui Dumnezeu sau la oamenii și obiectele care iau parte la această manifestare. În acest sens, avem „locaș sfânt”, „popor sfânt”, „adunare sfântă”, „podoabe sfinte”, „pâine sfințită”, „sfântul locaș”, „Sfânta Sfintelor”, etc.

În Vechiul Testament YHWH își manifestă sfințenia înaintea poporului ales pentru ca acesta să realizeze existența Sa ca pe o experiență personală la care este chemat să ia parte.

Sfințenia reprezintă natura lui YHWH, nefiind doar ceva care se află în posesia Sa. Ea nu este doar o calitate sau un atribut, ci reprezintă natura Sa, tot ceea ce este El¹⁵.

Ceea ce era închinat Domnului prin jurământ devenea prea sfânt și nu mai putea fi răscumpărat.

Locul în care sfințenia își găsește plinătatea se va regăsi în mod special în cadrul cortului ridicat de Moise sau al templului construit de Solomon mai târziu.

¹⁴ Ferent, *Dumnezeul Cel Viu, Unic În Ființă Și Întreit În Persoane*, 67.

¹⁵ J. Oswalt, *Lectures in Old Testament Theology: Yahweh Is God Alone*, Wilmore 2010, 220.

Sfințenia lui YHWH reprezintă una dintre ideile principale prezente în scrierile Vechiului Testament. Ca urmare a acestui fapt, El este separat, distinct față de orice este necurat, comun sau profan. Această deosebire nu trebuie înțeleasă ca o izolare deplină față de lume, ci de cele trei aspecte menționate anterior și față de păcat. În cartea proorocului Isaia găsim scris: „Cu cine mă veți asemăna și cu cine sunt deopotrivă?” (Is 40, 25)¹⁶. Înțelesul acestei separări ar trebui să fie acela de transcendență care crează în om acel *tremendum et fascinans*, cu caracteristicile prezente în Vechiul Testament.

Prima apariție a noțiunii de sfințenie în cartea Exodului nu apare în dreptul lui Dumnezeu, ci al lucrurilor și apoi al persoanelor, arătându-se în acest fel orientarea regăsită mai târziu, conform căreia ceea ce este caracteristic lui YHWH se va regăsi și în cazul altor situații.

Prin această descoperire a sfințeniei la care omul este chemat să ia parte, se crează o relație specială între Cel care oferă sfințenia și cel ce are parte de ea. Deoarece YHWH este „Cel ce sfințește” (Lev 20, 7.8) numai El are posibilitatea de a oferi omului sfințenia Sa pentru ca acesta să poată rămâne în părtășie cu El.

În Vechiul Testament cunoașterea nu reprezintă doar o observație a omului, a istoriei sau a lumii. Ea presupune un raport pe care credința îl realizează cu tot ceea ce conține revelația. Sunt prezente provocările pe care poporul ales al lui YHWH le-a întâmpinat. Omul Vechiului Testament a trebuit să realizeze că pentru a se putea înțelege pe sine însuși a fost nevoie, în primul rând, să se vadă ca „ființă în relație: cu sine, cu poporul, cu lumea și cu Dumnezeu”. Această deschidere i-a permis să aibă acces la „un izvor de cunoaștere adevărată, care i-a îngăduit rațiunii sale să intre în spații infinite, primind posibilitatea unei înțelegeri până atunci neașteptată”¹⁷.

Conceptul de „sfânt” îi este caracteristic, în mod plener, doar lui Dumnezeu, deoarece El însuși își atribuie trăsătura aceasta.

¹⁶ Trimiterile biblice (în afara celor din cartea biblică Levitic) sunt preluate din „Biblia Romano-Catolică, Departamentul de Cercetare Biblică al Diecezei Romano-Catolice de Iași”, Iași, 2013; textele din cartea Leviticului sunt din „Biblia după textul ebraic. Exodul. Leviticul”. București, 2019.

¹⁷ Ioan Paul al II-lea, *Fides Et Ratio*, Iași 1998, 10.